

basic education

Department:
Basic Education
REPUBLIC OF SOUTH AFRICA

NATIONAL SENIOR CERTIFICATE

GIREDI YA 12

XITSONGA: RIRIMI RA LE KAYA (HL)

PAPILA RA VUNHARHU (P3)

HUKURI 2024

TIMARAKA: 100

NKARHI: Tiawara ti3

Papila leri ra swivutiso ri na tipheji ta 5.

SWITSUNDZUXO NA VUXOKOXOKO

1. Papila leri ra swivutiso ri avanyisiwile hi swiyenge SWIMBIRHI:

XIYENGE XA A: Xitsalwana (50)
XIYENGE XA B: Xitshuriwa xa xitsalwambiko (2 x 25) (50)
2. Hlamula xivutiso XIN'WE eka XIYENGE XA A na SWIMBIRHI eka XIYENGE XA B.
3. Tsala hi ririmi leri u kamberiwaka hi rona.
4. Sungula xiyenge XIN'WANA na XIN'WANA eka pheji YINTSHWA.
5. U fanele ku kunguhata (xikombiso: hi ku tirhisa mepe wa miehleketo/dayagiramu/chati ya nkholuko/marito ya nkoka), hlela na ku hlayisisa ntirho wa wena. Nkunguhato wu fanele ku RHANGELA xitshuriwa (eka pheji leyi rhangelaka xitsalwana/xitsalwambiko).
6. Minkunguhato hinkwayo yi fanele ku kombisiwa hindlela leyi kombisaka leswaku i minkunguhato. U tsundzuxiwa ku ba nkhwati (ehansi ka nkunguhato wun'wana na wun'wana).
7. U tsundzuxiwa swinenenene ku tirhisa nkarhi wa wena hindlela leyi landzelaka:

XIYENGE XA A: Timinete ta kwalomu ka 100
XIYENGE XA B: Timinete ta kwalomu ka 80 (2 x 40)
8. Nombora tinhlamulo himfanelo ku ya hilaha ti nomboriweke hakona eka papila leri ra swivutiso.
9. Nhlokomhaka A YI KATSIWI loko ku hlayiwa marito.
10. Tsala swi basa no vonaka.

XIYENGE XA A: XITSALWANA**XIVUTISO XA 1****SWILERISO:**

- Hlawula nhlokomhaka YIN'WE ntsena leyi u yi twisisaka swinene kutani u tsala xitsalwana lexi nga na marito ya le xikarhi ka 400–450 (tipheji ti2–2½) hi yona. ...
- U nga ha tsala NHLOKOMHAKA kumbe NOMBORO ya xivutiso.
- Rhanga u endla nkunguhato u nga si sungula ku tsala.

1.1 Ku va ndzi sele ndzexe swi ndzi nghenisile ekhombyeni. [50]

1.2 Rirhandzu ra yena ra hlamarisa! [50]

1.3 Loko a swo koteka ku tlherisela nkarhi endzhaku ... [50]

1.4 Ku va vatswari va nyika vana va vona mali yo tala swa pfuna swi tlhela swi onha. [50]

1.5 Ku tholana hi ku tivana swi yisa xiyimo xa vukorhokeri ehansi laha tikweni. Pfumela kumbe u kaneta. [50]

Xiyaxiya swifaniso leswi landzelaka kutani u hlawula xin'we xa swona u tsala xitsalwana hi nhlokomhaka leyi ku fikelaka emiehleketweni. Tsala nomboro ya xivutiso (1.6, 1.7 KUMBE 1.8).

LEMUKA: Ku fanele ku va na ku yelana exikarhi ka hungu ra xitsalwana xa wena na xifaniso lexi u xi hlawuleke.

1.6

[Xifaniso lexi xi huma eka webusayiti ya www.istockphoto.com]

[50]

1.7

[Xifaniso lexi xi huma eka webusayiti ya www.bing.com]

[50]

1.8

[Xifaniso lexi xi huma eka webusayiti ya www.iStockimages.com]

[50]

XIYENGE XA B: XITSHURIWA XA XITSALWAMBIKO**XIVUTISO XA 2****SWILERISO:**

- Hlawula tinhlokomhaka TIMBIRHI ntsena leti u ti twisisaka swinene kutani u tsala switsalwambiko leswi nga na marito ya le xikarhi ka 180–200 (pheji yin'we) hi tona.
- Rhanga u endla nkunguhato u nga si sungula ku tsala.
- Sungula nhlamulo yin'wana na yin'wana eka pheji yintshwa.

2.1 PAPILA RA XIMFUMO/MAFUNDZA

A wu etlelangi kahle hikokwalaho ko pandziwa hi nhloko vusiku hinkwabyo kutani u tshamile siku hinkwaro exibedhlele handle ko pfuniwa. Tsala papila ra xivilelo u ri kongomisa eka supirithendente wa xibedhlele.

[25]**2.2 IMEYILI**

Evhengeleni leri u tirhaka eka rona ku bulusiwile muchini wa mali kutani n'wini wa vhengele a ku kombela leswaku u tivisa xitichi xa maphorisa xa le kusuhi. Tsalela mufambisi wa xitichi lexi imeyili.

[25]**2.3 AJENDA NA MAKANELWA**

Ntanga wa swiharhi wa le kusuhi wu nyikerile xikolo xa n'wina tileputhopo. Tanihi matsalana wa SGB, tsala ajenda na makanelwa ya nhlengeletano leyi veke kona siku mi amukeleke nyiko leyi ximfumo.

[25]**2.4 ATIKILI YA PHEPHAHUNGU**

Ku na vamanana lava nga sungula pfhumba ro byala matsavu tanihi ndlela yo tihluvukisa. Tanihi mutsari wa phephahungu ro karhi, tsala atikili mayelana na pfhumba leri.

[25]**2.5 N'WANGULANO**

Muakelani wa ka n'wina u hlundzukile swinene hi ku va vana va ka n'wina va fayile fasitere ra yindlu ya yena hi bolo leyi a va ri ku yi tlangiseni. Tsala n'wangulano lowu veke kona exikarhi ka wena na yena.

[25]**2.6 MATIMU YA MUFI**

Ndhuna ya le mugangeni wa ka n'wina yi hundzile emisaveni endzhaku ko vabya nkarhi wo leha. Tanihi un'wana wa swirhonkulu swa yona, vandyangu va ku nyikile vuxokoxoko bya matimu ya yona hi ku hetiseka. Tsala matimu lawa.

[25]

NTSENGO WA XIYENGE XA B:
NTSENGO WA TIMARAKA:

50
100